

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

III. Summus Capellanus discutiebat res ecclesiasticas in Palatio, ut Comes Palatij res seculares. Ad Regem referebat de iis negotiis quæ majoris essent momenti. Apocrisiarius idem cum Capellano. De ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

fuisse manifestum erit, si cui lubeat Concilij Francofordienſis canonem ſextum expendere, cujus hæc ſunt verba: *Statutum eſt à Domno Rege & ſancta ſynodo ut Epifcopi juſticias faciant in ſuis parochiis. Si non obedierit aliqua perſona Epifcopo ſuo, de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, monachis, & ceteris Clericis, vel etiam aliis in ejuſ parochia, veniant ad Metropolitanum ſuum, & ille djudicet cauſam ſuam cum ſuffraganeis ſuis. Comites quoque noſtri veniant ad judicium Epifcoporum. Et ſi aliquid eſt quod Epifcopus Metropolitanus non poſſit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant accuſatores cum accuſato, cum literis Metropolitanis, ut ſciamus veritatem rei.* Magna eſt hujus Concilij auctoritas, quod è cunctis regni Francorum, Italiae, & Aquitaniae Epifcopis, & Legatis Hadriani Papæ conſtabat. Quare poteſtas quæ Regi reſervatur de Metropolitanorum judiciis aliqua ex parte decernendi, legitima & canonica omnino cenſenda eſt. Hoc ſeculo à ſententiis Metropolitanis & ſynodi provinciae non appellabatur, ſi de Clericis inferioris gradus, id eſt, Abbatibus, Presbyteris, & ceteris, cauſa verteretur. Enimverò quia contingere poterat ut per injuriam contra regulas à Metropolitanis premerentur, aut per contumaciam rebus judicatis parere nollent, extraordinaria quadam cognitione Principis huic incommodo proſpiciatur. Decernitur enim, ſi rei, vel actores, judicio reddito refragentur, ut ambo ſe ſiſtant coram Rege cum literis Metropolitanis, quibus relatio plena rei geſtæ continebitur, ut veritate rei perſpecta, Rex auctoritatem ſuam interponat. De Rege enim accipienda ſunt hæc verba, *ut ſciamus veritatem rei*; quemadmodum id quod antecedit, *Comites quoque noſtri*, ne quis fortè cavilletur, & ad ſynodum referre velit.

II. Planè hîc mirari ſubit ſeculi hujus prudentiam & ingenium ad concordiam ſacerdotij & imperij natum. Patres enim iſti diſciplinam canonicam cum jure regio calentiſſimè temperant. Veritum erat canone x i i. Concilij Antiocheni Presbyteris & ceteris Clericis ab Epifcopo damnatis ne moleſti eſſent Imperatori, ſed ad ſynodum converterentur; ſi quis verò neglecta ſynodo Imperatorem adiret, venia indignus eſſet. Rurſus canone xi. ejuſdem Concilij prohibitum erat Epifcopis & Presbyteris ne abſque literis Metropolitanis Principem adirent. Hoc canone Francofordienſi Metropolitanis conſulitur & ſynodis provinciae; ſcilicet ut non antè interpellari poſſit Princeps à Presbyteris quàm ſynodus provinciae cauſæ finiendæ impar fuerit; utque literis Metro-

politani inſtructa partes ad Regem accedant. Ceterum hoc ordine ſervato, liberam damnatis Presbyteris facultatem facit Regem adeundi. Eo autem temperamento cognitio iſta ſine dubio peragenda erat, ut ſi minus canonicè judicatum foret, ſententiae executio impediretur; monito Epifcopo, ut canonibus ſe accommodaret; ſi verò recta & canonica ſententia prompta fuiſſet, contumaces ad executionem imperio Principis adigerentur. Non enim otioſa eſſe debet cognitio Principis, quin adhibito ſaltem illo temperamento, de quo dixi, conquerentibus Clericis ſatisfaciat. Rurſus tam exacta eſſe non debet ut res ſemel judicatas juridiſtione quadam ſuperiori diſcutiat, cum illi jure patrocini tantum hæc diſceptatio extraordinaria competere poſſit.

III. Rebus autem eccleſiaſticis diſcutiendis imminebat ſummus Capellanus, qui in Palatio huic miniſterio præfectus erat, ut docuit Adalardus apud Hincmarum. Refert auctor ille potiores in Palatio fuiſſe duos regios miniſtros, Capellanum, & Comitem Palatii: *E quibus præcipuè duo, id eſt, Apocriſtarius, qui vocatur apud nos Capellanus, vel Palatii cuſtos, de omnibus negotiis eccleſiaſticis vel miniſtris Eccleſiae, & Comes Palatii de omnibus ſecularibus cauſis vel judiciis ſuſcipiendi curam inſtanter habebant; ut nec eccleſiaſtici, nec ſeculares, prius Domnum Regem abſque eorum conſultu inquietare neceſſe haberent, quonſque illi præviderent, ſi neceſſitas eſſet, ut cauſa ante Regem merito venire deberet.* Deinde ſummi Capellani munus in iis verſari docet quæ pertinent ad officia eccleſiaſtica & cetera ſpiritualia in Palatio procuranda. Sed omitti non debent quæ de judiciis eccleſiaſticis ſcribit: *Apocriſtarius quidem de omni eccleſiaſtica religione, vel ordine, nec non etiam canonice vel monaſtica altercatione, ſeu quacunque palatium adibant pro eccleſiaſticis neceſſitatibus, ſollicitudinem haberet, & ea tantummodo de externis Regem adirent qua ſine illo plenius deſiniri non poſuiſſent.* Quemadmodum Apocriſtarij & Comitum Palatii munera hîc inter ſe comparantur, ita exiſtimo eandem illos judiciorum reddendorum rationem tenuiſſe. Quare ut ex formula judicij redditi ab Andeboldo Comite Palatii conſtat ipſum vice Regis adſidentibus ſibi Epifcopis & proceribus in palatio jus dixiſſe, & ejuſ ſententias nomine regio inſcriptas, ita etiam ſummus Capellanus vice Regis in conſeſſu Epifcoporum & procerum jus dicebat, niſi cauſa gravitas exigeret Regis præſentiam, ut monuit Hincmarus. Extat ejuſ auctoritatis exemplum in epiſtola Eccleſiae Senonicae ad Hilduinum Archicapellanum; quæ non

Hincmar. ep. 14. c. 10.

Ibid. c. 10.

V. C. Hincmarus Novis ad Hincmarum ſum. c. 1. 1. 1. 1.

Vide ibid. c. 10. §. 6.

Epiſtola Hincmarus Senon. in ſynodo apocriſtarius, c. 10. ad capellanum.

solùm referuntur illi gratia quòd secundam electionem huic Ecclesie impetrasset à Principe, quod ad Hilduini gratiam pertinebat, sed etiam quòd eam concessisset, quæ verba ad munus Archicapellani trahi debent. Etenim omnes quæstiones canonicas, quæ ad Palatium deferebantur, Archicapellanus discutebat & iudicabat. Quare cum persona secundâ vice à Senonensibus electa, Missis Dominicis accepta non fuisset, negotium ad Hilduinum relatum est, à quo Senonenses contendunt ut tamdiu iudicium differat, donec ipsis presentibus electum iudicio suo probet aut repellat. Non immeritò itaque in epistolæ inscriptione Hilduinum *sacris negotiis à Deo prælatus* dicitur. Præter eam auctoritatem, quæ propria erat Archicapellani, omnibus Consultationibus quæ de re publica aut privata in palatio à Consiliariis (qui partim Clerici erant, & partim laici) haberentur, Capellanus semper intererat, ut docet Hincmarus.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

DE dignitate Archicapellani, præter ea quæ hec edidit illustrissimus Archiepiscopus, occasio postulat ut & nos nonnulla dicamus, cum in nos susceperimus curam illustrandi hos libros pro nostra virili. Erat itaque tanta dignitas Archicapellani, ut quemcumque tandem locum ille in Ecclesia haberet, principem tamen ubique obtineret super Archiepiscopos & Episcopos, etiam in synodis. Ebroinum enim Picaviensem Episcopum, qui fuit Archicapellanus in palatio Caroli Calvi, Concilio Vernensi, cui præter ceteros intererat Vvenilo Senonum Archiepiscopus, præfuit anno DCCCXLIV. ut patet ex præfatione illius synodi. Quin & Grimoldus Abbas sancti Galli Salomoni & Theodorico Episcopis præponitur in actis de indulgentia Ludovici Regis Germaniæ, non aliam ob causam, ut rectè observat Sirmondus, quam quòd idem Regis summus erat Capellanus. Sic in imperio Constantinopolitano Cartophilax Constantinopolitanus, tamen Diaconus tantum esset, ante Antistites seu Pontifices ubique sedebat præterquam in synodis; ut docet Theodorus Balsamo ad canonem XVI. Nicænum & ad canonem VII. synodi in Trullo. Ceterum ex epistola XCVI. Lupi Ferrariensis jam olim collegimus munus Archicapellani non fuisse perpetuum, sicque tribui solitum à Principe, ut ei cui datum erat adimi posset pro illius arbitrio. Ea enim de causa Hilduinum Abbatem monet Lupus, ut quia scire non potest quam diuturna futura sit hæc administratio, tempore bene utatur, iustumque se in iudiciis reddendis exhibeat.

IV. Quam verò acceptum esset Summis Pontificibus munus summi Capellani, ex eo colligere licet, quòd Episcopis qui huic

officio à Principibus admovebantur gratiam canonum facerent, ut abesse ab Ecclesiis suis & assidue in palatio versari possent. Id testatum fecit Carolus Magnus in Concilio Francofordiensi, cujus assensum etiam petivit, ut pontificia, regia, & synodalia auctoritate à pœnis canonum in desertores Ecclesiarum suarum latis liber esset Hildeboldus Episcopus, cui summi Capellani munus commiserat. Hæc sunt verba Concilij: *Dixit etiam Dominus Rex in eadem synodo se à se de apostolica, id est, ab Adriano Pontifice, licentiam habuisse, ut Angilramnum Archiepiscopum in suo palatio assidue haberet propter utilitates ecclesiasticas. Deprecatus est eandem synodum ut eo modo sicut Angilramnum habuerat, ita etiam Hildeboldum Episcopum habere debuisset; quia & de eodem, sicut & de Angilramno, apostolicam licentiam habeat. Omnis synodus consensit, & placuit eis eum in palatio esse debere propter utilitates ecclesiasticas.* Præfectus iste Capellæ regie, Apocriarius dicitur, exemplo Responsalium qui morabantur in urbe Constantinopolitana, à Romana sede aut à ceteris Patriarchis missi, ut rebus ecclesiasticis prospicerent, quamvis magnum intercederet discrimen inter eorum munera, cum regius Capellanus in Gallia jus diceret, ceteri verò negotiis præcipue procurandis in urbe regia vacarent, ut dicam alibi. Attamen Archicapellani auctoritas paulatim defuit, & cum munere Comitum Palatij confusa est, ut colligere licet ex epistola synodi apud Carisiacum, quæ petit à Ludovico ut hoc munus in palatio suo restituar. Is est enim sensus horum verborum: *Si Episcopus, inquit, pro quacunque necessitate ecclesiastica ad vos direxerit, ad quem suus Missus veniat, per quem quæ rationabiliter petierit obtineat, in palatio vestro, sicut Comes Palatij est in causis reipublice, ministerio congruum constitutum habete.* Post ista tempora fit aliqua mentio Archicapellanos, sed qui non erant in illo gradu auctoritatis constituti.

V. Sed ut optima instituta in deterius ruere solent, accidit ut paulatim, Metropolitanis inconsultis, & contempto synodorum examine, damnati Presbyteri rectà è palatio subsidium peterent. quod tunc alienum omnino erat à disciplina canonica. Sane huic præmaturæ Clericorum interpellationi occasionem præbuerat interruptus synodorum provincialium usus, quæ quotannis non cogeantur. Quam disciplinam restituendam ab Imperatore Ludovico poposcit Concilium Parisiense habitum anno octingentesimo vigesimo nono: *Quoniam si hæc Concilia semel in anno per unamquamque provinciam celebrata fuerint, & honor ecclesiasticus*

E e ij

Concil. Gall. Proferretur vestra parati vestri amno pro-... fultore postula-... non ut tandem rem-... fultore digni-... mto, quæque... cum scripsit hec... ne ad vestram cel-... fultorem respo-... rentis vobis... pationem mis-... riam. Et sequenti-... ut hoc omni ser-... vati persona qua-... dicitur sufficere... mto poterit, di-... gno aut sufficere... tur, aut reprobo-... tur.

Conc. Francof. c. 55.

Hildeboldus Episc. Colon. apud Al-... cuin. epist. 85. c. 208.

De Apocriariis & Responsalibus vide lib. 1. cap. 16. & seq.

Syn. apud Carisiacum cap. 7. nu. 82.

Concil. Paris. pag. 1. c. 26.

ce- be. cit ro ut n. n. to. re- uif- rio ffe al- n. m. as t, p- i- ui ut e- os m- i- el 14. c. 35. is ii. di ec m ve z. ni z. a- t- s- ihen. r. a- e- r- i- j- v. C. Dignus Noto ad... fone c. 13. l. 1. s- s- vide lib. 1. c. 4. Epistola Pauli Senon. in... antequam... episc. fons. l. ad eadem...